

Analyzing the effect of the learning environment in entrepreneurship courses on entrepreneurial intention considering the mediating role of students' attitudes toward business

Ayoub Pazhouhan^{1*}, Maryam Tirband²

¹Department of Public Administration, Payame Noor University, Tehran, Iran, Email: pazhouhan@pnu.ac.ir

²Department of Business Administration, Payame Noor University, Tehran, Iran.

Article Info

Article type:
Research Full Paper

Article history:
Received: 06.07.2023
Revised: 23.10.2023
Accepted: 24.12.2023

Keywords:
Higher education
entrepreneurship education
entrepreneurial behavior
entrepreneurship skill
development
Razi University

ABSTRACT

Today, entrepreneurship education has received the attention of universities due to its positive effect in improving students' entrepreneurial abilities, attitudes and intentions. Therefore, the present research was conducted with the aim of investigating the effect of the learning environment in entrepreneurship courses on entrepreneurial intention with regard to the mediating role of students' attitude towards business. This research is based on the purpose of applied type and in terms of survey method. The statistical population consisted of 127 graduate students of management and entrepreneurship at Razi University. Based on the census sampling method, all students were selected as samples. The data collection tools were standard questionnaires of learning environment in entrepreneurship courses, entrepreneurial intention and students' attitude towards business. The validity of the questionnaires was confirmed by using the opinions of experts in the field of management and their reliability through Cronbach's alpha. The data were analyzed using structural equation model and Smart PLS4 software. The research findings showed that at the error level of 0.05, the learning environment in entrepreneurship courses has a positive and significant effect on students' attitude towards business and their entrepreneurial intention. The results showed that students' attitude towards business has improved their entrepreneurial intention. The findings showed that the learning environment has a significant effect on entrepreneurial intention indirectly and through strengthening the variable of students' attitude towards business ($P\text{-value} = 0.03$, $\gamma = 0.230$). According to the findings of the research, entrepreneurship education and providing an environment for learning entrepreneurship courses and acquiring knowledge of starting a business can provide the basis for the development of entrepreneurial abilities and with the positive effect it has on the entrepreneurial attitude of students, it strengthens the entrepreneurial intention in them.

Cite this article: Pazhouhan, A., Tirband, M. 2024. Analyzing the effect of the learning environment in entrepreneurship courses on entrepreneurial intention considering the mediating role of students' attitudes toward business. *Journal of Studies in Entrepreneurship and Sustainable Agricultural Development*, 11 (1), 57-80.

© The Author(s).

DOI: 10.22069/JEAD.2023.21533.1740

Publisher: Gorgan University of Agricultural Sciences and Natural Resources

واکاوی تأثیرپذیری قصد کارآفرینانه از محیط یادگیری در دروس کارآفرینی با توجه به نقش میانجی نگرش دانشجویان به کسب و کار

ایوب پژوهان^{۱*}، مریم تیربند^۲

^۱ گروه مدیریت دولتی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران، رایانامه: Pazhouhan@pnu.ac.ir

^۲ گروه مدیریت بازرگانی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله:	امروزه آموزش کارآفرینی به جهت تأثیر مثبتی که در ارتقاء توانمندی‌ها، نگرش و قصد کارآفرینانه دانشجویان دارد، مورد توجه دانشگاه‌ها قرار گرفته است. از این رو تحقیق حاضر با هدف بررسی تأثیر محیط یادگیری در دروس کارآفرینی بر قصد کارآفرینانه با توجه به نقش میانجی نگرش دانشجویان به کسب و کار انجام پذیرفت. این پژوهش بر مبنای هدف از نوع کاربردی و از نظر روش پیمایشی است. جامعه آماری را دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشته‌های مدیریت و کارآفرینی دانشگاه رازی به تعداد ۱۲۷ نفر تشکیل داد. بر اساس روش نمونه‌گیری سرشماری کلیه دانشجویان به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه‌های استاندارد محیط یادگیری در دروس کارآفرینی، قصد کارآفرینانه و نگرش دانشجویان به کسب و کار بود. روایی پرسشنامه‌ها با استفاده از نظرات متخصصان رشته مدیریت و پایایی آن‌ها از طریق آلفای کرونباخ تأیید شد. داده‌ها با استفاده از مدل معادلات ساختاری و نرم‌افزار Smart PLS4 تحلیل شدند. یافته‌های تحقیق نشان داد که در سطح خطای ۰/۰۵ محیط یادگیری در دروس کارآفرینی تأثیر مثبت و معناداری بر نگرش دانشجویان به کسب و کار و قصد کارآفرینانه آن‌ها دارد. نتایج نشان داد که نگرش دانشجویان به کسب و کار سبب ارتقاء قصد کارآفرینانه آن‌ها شده است. یافته‌ها نشان داد که محیط یادگیری به صورت غیرمستقیم و از طریق تقویت متغیر نگرش دانشجویان به کسب و کار تأثیر معناداری بر قصد کارآفرینانه دارد ($\gamma = ۰/۲۳۰$, $P\text{-value} = ۰/۰۳$). با توجه به یافته‌های تحقیق، آموزش کارآفرینی و فراهم نمودن محیط یادگیری دروس کارآفرینی و کسب دانش راه‌اندازی کسب و کار می‌تواند زمینه را برای توسعه توانمندی‌های کارآفرینانه فراهم نموده و با تأثیر مثبتی که بر نگرش کارآفرینانه دانشجویان می‌گذارد، قصد کارآفرینی را در آن‌ها تقویت می‌نماید.
تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۴/۱۵	
تاریخ ویرایش: ۱۴۰۲/۰۸/۰۱	
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۰/۰۳	
واژه‌های کلیدی:	
آموزش عالی	
آموزش کارآفرینی	
رفتار کارآفرینی	
توسعه مهارت کارآفرینی	
دانشگاه رازی	

استناد: پژوهان، ایوب؛ تیربند، مریم. (۱۴۰۳). واکاوی تأثیرپذیری قصد کارآفرینانه از محیط یادگیری در دروس کارآفرینی با توجه به نقش میانجی نگرش دانشجویان به کسب و کار. *مطالعات کارآفرینی و توسعه پایدار کشاورزی*، ۱۱ (۱)، ۵۷-۸۰.

DOI: 10.22069/JEAD.2023.21533.1740

© نویسندگان

ناشر: دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان

مقدمه

بیکاری همچنان یکی از موضوعات مورد توجه دولت‌ها است. جهان باید با این واقعیت روبه‌رو شود که نرخ تقاضای ورود به بازار کار بیش از عرضه کار است. بنابراین، ایجاد مشاغل جدید یک راهبرد است؛ زیرا دولت‌ها نمی‌توانند برای همه شغل ایجاد کنند. کارآفرینی به‌عنوان راه‌حل ایده‌آل برای مسئله بیکاری و مشکلات فزاینده ناشی از بحران‌های جهانی پیشنهاد شده است (Batista-Canino et al., 2023). محققان کارآفرینی بر این باورند که فعالیت‌های کارآفرینی به‌عنوان محرک اصلی توسعه اجتماعی و اقتصادی، نقش اساسی و حیاتی در رونق و پیشرفت اقتصادی و ثبات اجتماعی بسیاری از کشورهای درحال توسعه و توسعه‌یافته داشته است (Ahmad et al., 2014; Jena et al., 2020; Adeel et al., 2023).

داده‌های جهانی حاصل از آخرین مطالعه منتشر شده توسط دیده‌بان جهانی کارآفرینی (GEM, 2021-) نشان می‌دهد که کشورهای کمتر توسعه‌یافته مانند کشورهای در محدوده خاورمیانه و آفریقا، دارای کمترین امتیاز رفتارهای کارآفرینی و کمترین سطح کل فعالیت کارآفرینی هستند. همچنین شواهد نشان می‌دهد که قصد و رفتار کارآفرینی افراد متأثر از عوامل محیط پیرامون و به‌خصوص محیط آموزشی آنها است (کریمی، ۱۳۹۴ الف). همین امر، سبب شده است امروزه کمیت و کیفیت برنامه‌های آموزش کارآفرینی در آموزش عالی به سرعت روبه افزایش رود. این رشد فزاینده، نمایانگر این است که برنامه‌های آموزش کارآفرینی دانشگاه‌محور، باید طیفی از موارد اثرگذار بر نتایج و رفتار کارآفرینی بالقوه را پشتیبانی و حمایت کند (Liu et al., 2023). در چند دهه گذشته، پژوهشگران بررسی عوامل اثرگذار بر قصد و رفتار کارآفرینی را مهم دانسته و مورد توجه قرار داده‌اند (Hernández-Sánchez et al., 2019;)

Sieger et al., 2018; Barba-Sánchez and Atienza-Sahuquillo, 2014; Peng et al., 2013; Krueger and Carsrud, 1993). بر این اساس، محیط آموزشی کارآفرینی و ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینان یکی از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر قصد و رفتار کارآفرینی است (Ajzen, 1991) به‌طوری‌که شواهد علمی حاکی از آن است که محیط یادگیری کارآفرینی تأثیر مطلوبی بر قصد فارغ‌التحصیلان در توسعه کارآفرینی دارد (Chege and Wang, 2020; Mohamed et al., 2012). امروزه مؤسسات آموزش عالی یکی از مهم‌ترین محیط‌های یادگیری کارآفرینی در سراسر جهان است که به یکی از مشارکت‌کنندگان اصلی در پرورش رفتارها و مقاصد کارآفرینانه در دانشجویان و کارآفرینان بالقوه تبدیل شده‌اند (Fayolle, 2013). در این زمینه، دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی، مؤسسات مهمی هستند که آموزش‌های الهام‌بخش و منابع یادگیری مختلفی را برای تسهیل کارآفرینی برای دانشجویان ارائه می‌کنند (Hou et al., 2023). شواهد علمی گواه بر این است که محتوای برنامه درسی کارآفرینی و آموزش اثربخش کارآفرینی، بر علاقه و دانش کارآفرینی دانشجویان تأثیرگذار است (Olokundun et al., 2018) و تمایل دانشجویان را برای انتخاب خوداشتغالی پس از فارغ‌التحصیلی تحریک می‌کند (Iwu et al., 2019). از طرفی، بر اساس نتایج مطالعات قبلی جهت‌گیری به سمت کارآفرینی را می‌توان در داخل کلاس با در نظر گرفتن شواهد تجربی برای دانشجویان ایجاد نمود. بنابراین، گنجاندن دروس کارآفرینی در برنامه‌ریزی درسی دانشجویان باهدف تحریک عوامل شناختی و غیرشناختی از جمله دانش مدیریتی، توانایی ارتباط و حل مسئله، خلاقیت، رهبری، خودکارآمدی و تمایل به ریسک در آنها حائز اهمیت است (Martins et al., 2022). اما چالش اصلی بسیاری از دانشگاه‌ها برای تبدیل شدن به مؤسسات کارآفرینی، بیشتر به‌منظور

حاضر به دنبال پاسخ به این پرسش است که آیا محیط یادگیری در دروس کارآفرینی بر قصد کارآفرینانه دانشجویان، با توجه به نقش میانجی نگرش دانشجویان به کسب و کار تأثیر دارد؟

مبانی نظری و پیشینه تحقیق

آموزش کارآفرینی به عنوان یکی از ابزارهای کلیدی برای افزایش نگرش کارآفرینانه کارآفرینان بالقوه و نوپا در نظر گرفته شده است (Ahmad et al., 2014). امروزه در آموزش عالی نقش برنامه‌های آموزش کارآفرینی با این باور که می‌توان ذهنیت و مهارت‌های کارآفرینی را در دانشجویان توسعه داد، به طور فزاینده‌ای مورد توجه قرار گرفته است. از این روی، محققان بر نقش حیاتی دوره‌های آموزش کارآفرینی در توسعه شایستگی‌ها و استعداد‌های خاص کارآفرینی (Martins et al., 2022) و همچنین پرورش روحیه و رفتار کارآفرینانه دانشجویان تأکید نموده‌اند (Yousaf et al., 2022). علاوه بر این، نتایج مطالعات پیشین نیز حکایت از این دارند که آموزش کارآفرینی تأثیر مثبت و معناداری بر قصد کارآفرینانه دانشجویان دارد (باقرصاد و همکاران، ۱۳۹۲؛ کریمی، ۱۳۹۴ ب؛ کریمی و همکاران، ۱۳۹۵؛ سلطانی و مهربابی، ۱۳۹۹؛ مکی‌زاده و همکاران، ۱۳۹۹؛ یوسفی‌طوین و همکاران، ۱۴۰۰؛ درینی و همکاران، Iwu et al., 2019; Yeh et al., 2021; Jena, 2020; Haddad et al., 2021; Martins et al., 2022; Yousaf et al., 2022; Hou et al., 2023; Adeel et al., 2023; Liu et al., 2023). قصد کارآفرینانه نیز، متغیر اساسی برای پیش‌بینی رفتارهای کارآفرینانه است (Jena, 2020). قصد کارآفرینی به عنوان حالتی از ذهن تعریف می‌شود که توجه و اقدامات فرد را به سمت خوداشتغالی سوق می‌دهد و ممکن است مربوط به شروع و ایجاد یک کسب و کار جدید و نوپا یا به دست آوردن و گسترش کسب و کار موجود باشد

گسترش آموزش کارآفرینی و تبدیل شدن به بخشی از اکوسیستم کارآفرینی به منظور حل مسائل و بهبود اشتغال جامعه است (Soria-Barreto et al., 2017). توجه دانشگاه‌ها برای پرداختن به این موضوع از طریق ارتقای کیفیت آموزش کارآفرینی از دیدگاه‌های مختلف (برنامه درسی، استادان، کارگاه‌ها، آزمایشگاه‌ها و امکانات تسهیل‌گری) بوده است (Yousaf et al., 2022). در این راستا، یکی از سازهایی که می‌تواند در امر شکل‌گیری فعالیت‌های کارآفرینی دانشجویان تأثیرگذار باشد، نگرش مثبت نسبت به کارآفرینی است (Yousaf et al. 2020; Do and Dadvari, 2017; Barrera-Verdugo and Villarroel-Villarroel, 2022; Wardana et al., 2020). شکل‌گیری نگرش مثبت نسبت به کارآفرینی، بر تمایل افراد به کارآفرین شدن و بهبود توانایی شخصی آن‌ها تأثیر می‌گذارد. همچنین نگرش نسبت به کارآفرینی پیش‌بینی‌کننده تحقق کارآفرینی است؛ زیرا اگر افراد نگرش مطلوبی نسبت به کارآفرینی داشته باشند، شانس آن‌ها برای ایجاد کسب و کارهای جدید بیشتر می‌شود (Barrera-Verdugo and Villarroel-Villarroel, 2022). بر اساس مرور ادبیات نظری و پیشینه مطالعات تجربی پیرامون موضوع تحقیق حاضر، به نظر می‌رسد که تاکنون مطالعه‌ای که نقش متغیر میانجی نگرش دانشجویان نسبت به کسب و کار را در ارتباط با دو متغیر قصد کارآفرینانه دانشجویان و محیط یادگیری در دروس کارآفرینی مورد مطالعه قرار دهد، صورت نپذیرفته است و این موضوع از نگاه پژوهشگران مغفول مانده است. لذا خلاء تحقیق در این خصوص از یک سو بیانگر ضرورت و اهمیت پرداختن به موضوع مذکور و از سوی دیگر حاکی از جدید و نو بودن تحقیق حاضر است. در نتیجه، این مطالعه در راستای پرکردن خلاء و شکاف نظری یادشده صورت پذیرفته است. بر همین اساس، تحقیق

به کارآفرینی داشته باشند، شانس آن‌ها برای ایجاد کسب‌وکارهای جدید بیشتر می‌شود. از دیگر سو، شرایط مختلف شخصی و زمینه‌ای (ویژگی‌های فرهنگ تعبیه‌شده توسط کارآفرینان، الگوی تدریس دانشگاه‌هایی که کارآفرینی آموزش می‌دهند و سبک شناختی نوآورانه) به‌عنوان عوامل تأثیرگذار بر نگرش‌ها نسبت به کارآفرینی شناخته شده‌اند (Barrera-Verdugo and Villarroel-Villarroel, 2022). نگرش دانشجویان نسبت به کارآفرینی می‌تواند تحت تأثیر باورها، فرآیندهای فکری، رفتارها، تجربیات و محیط اجتماعی آن‌ها باشد. به این ترتیب، نگرش دانشجویان نسبت به کارآفرینی و آموزش کارآفرینی را می‌توان در قالب سه جنبه از نگرش کارآفرینی شامل مؤلفه‌های شناختی، عاطفی و رفتاری نگریست (Iwu et al., 2019). در ادامه، خلاصه نتایج مهم‌ترین تحقیقات مرتبط داخلی و خارجی در قالب جدول ۱ ارائه شده است.

براساس جمع‌بندی تحقیقات پیشین، برنامه‌های آموزش کارآفرینی به‌جهت اثربخشی و تأثیر مثبتی که در ارتقاء مهارت‌ها، توانمندی‌ها و نگرش کارآفرینانه دانشجویان دارند، مورد توجه قرار گرفته‌اند. ولیکن به‌نظر می‌رسد که در زمینه بررسی نقش متغیر میانجی نگرش دانشجویان مقاطع تحصیلات تکمیلی به کسب‌وکار در ارتباط با دو متغیر قصد کارآفرینانه دانشجویان و محیط یادگیری در دروس کارآفرینی تاکنون تحقیقی انجام نشده و یا مطالعات بسیار اندکی صورت پذیرفته است. بنابراین این موضوع از نگاه پژوهشگران مغفول مانده است. خلاء تحقیقاتی در این خصوص از یک‌سو بیانگر ضرورت و اهمیت پرداختن به موضوع مذکور و از سوی دیگر حاکی از جدید و نو بودن تحقیق حاضر است. در نتیجه، این تحقیق در راستای پرکردن خلاء و شکاف نظری یاد شده صورت پذیرفته است. مرور مبانی نظری پیشین و

(Christensen et al., 2023). علاوه بر آموزش، نگرش به‌طور قابل‌توجهی بر اهداف کارآفرینی فردی تأثیر می‌گذارد و نقش مهمی در تولید نیات کارآفرینانه دارد (Yousaf et al., 2022). در زمینه کارآفرینی، نگرش به‌میزانی که فرد رفتار کارآفرینانه و پیامدهای آن را ارزشمند، سودمند و مطلوب می‌داند، تعریف شده است (Ajzen, 2002). فنک، باگوانت و ایوانوف (۲۰۱۹) چهار بُعد را برای نگرش کارآفرینانه شناسایی کردند. از جمله نیاز به موفقیت، کنترل شخصی بر رفتار، نوآوری و عزت‌نفس. آن‌ها هریک از جنبه‌های نگرش کارآفرینانه را در سه بُعد، شامل عاطفه (احساس و عاطفه)، شناخت (فکر و باور)، و کنش (عمل و رفتار) اندازه‌گیری کردند. ترکیب این ابعاد، نگرش کلی افراد را نسبت به قصد کارآفرینی می‌سازد. بنابراین مؤلفه‌های معنادار نگرش نسبت به آموزش کارآفرینی، مؤلفه‌های شناختی، عاطفی و رفتاری است. مطالعات پیشین نشان می‌دهند که محیط‌های یادگیری کارآفرینی، تأثیر عمده‌ای بر شکل‌گیری نگرش مثبت یا منفی دانشجویان در رابطه با کارآفرینی دارد (Autio et al., 1997; Fayolle and Liñán, 2014; Johannisson, 1991; Tkachev and Kolvereid, 1999). همچنین شکل‌گیری نگرش مثبت نسبت به کارآفرینی، بر تمایل افراد به کارآفرین شدن و بهبود توانایی شخصی آن‌ها برای مواجهه با شکست‌های کارآفرینی تأثیر می‌گذارد (Barrera-Verdugo and Villarroel-Villarroel, 2022). جهت‌گیری نگرش کارآفرینانه شامل ویژگی‌های فردی مانند نوآوری، ریسک‌پذیری، نیل به موفقیت، اعتماد به نفس و منبع کنترل است. این عناصر به‌عنوان پیش‌بینی‌کننده تمایلات کارآفرینانه، پیش‌بینی‌کننده قابل‌اعتمادی برای اقدام کارآفرینانه هستند (Do and Dadvari, 2017). نگرش نسبت به کارآفرینی پیش‌بینی‌کننده تحقّق کارآفرینی است؛ زیرا اگر افراد نگرش مطلوبی نسبت

همچنین تحقیقات تجربی مرتبط با موضوع تحقیق فراهم نمود. بر این اساس، فرضیه‌های زیر برای حاضر، زمینه لازم برای ارایه فرضیه‌های تحقیق را تحقیق حاضر تدوین شده است.

جدول ۱- خلاصه نتایج برخی از مهم‌ترین تحقیقات داخلی و خارجی مرتبط

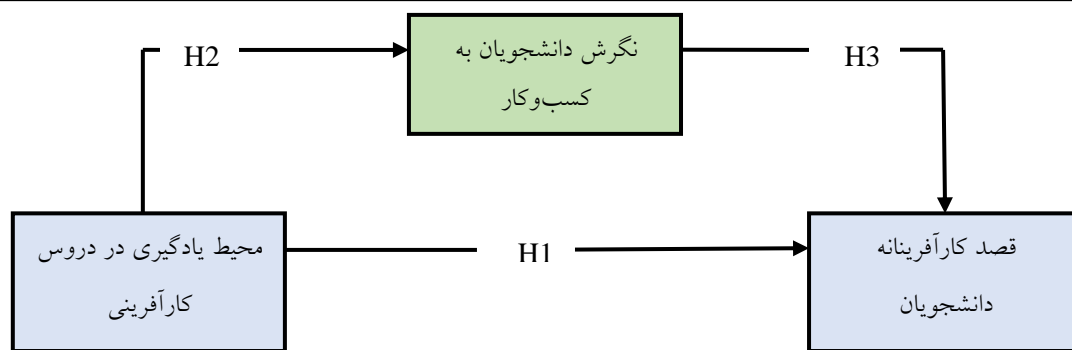
ردیف	عنوان تحقیق	سال	نویسنده (گان)	روش‌شناسی	خلاصه نتیجه تحقیق
۱	تأثیر آموزش کارآفرینی بر قصد کارآفرینی دانشجویان رشته‌های فنی و حرفه‌ای	۱۳۹۲	باقرصاد و همکاران	شبه‌آزمایشی	آموزش کارآفرینی بر قصد کارآفرینی و درک امکان‌پذیری دانشجویان رشته‌های فنی و حرفه‌ای تأثیرگذار است.
۲	بررسی ادراک دانشجویان کشاورزی از محیط یادگیری در درس کارآفرینی	۱۳۹۴ ب	کریمی	کمی: توصیفی - پیمایشی	ادراک دانشجویان از محیط یادگیری با میزان رضایت آن‌ها از درس کارآفرینی و همچنین صلاحیت‌شناسایی فرصت‌های کسب و کار رابطه مثبت معنی‌داری دارد.
۳	تأثیر آموزش کارآفرینی و سودمندی آن بر قصد کارآفرینانه دانشجویان کشاورزی دانشگاه‌های غرب کشور	۱۳۹۵	کریمی و همکاران	شبه تجربی: پیش‌آزمون - پس‌آزمون	تأثیر آموزش کارآفرینی بر عامل‌های انگیزشی و قصد کارآفرینانه دانشجویان مثبت و معنی‌دار است.
۴	تأثیر درس کارآفرینی بر قصد کارآفرینی دانشجویان (دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان)	۱۳۹۷	پوروایی و همکاران	کمی: توصیفی - پیمایشی	بین دو گروه دریافت‌کننده و غیردریافت‌کننده آموزش رسمی کارآفرینی تفاوت معنی‌داری از نظر قصد کارآفرینی وجود ندارد.
۵	تحلیل نقش آموزش کارآفرینی در اشتغال فارغ‌التحصیلان رشته علوم ورزشی.	۱۳۹۹	نادریان‌جهرمی و پژوهان	دلفی	به‌ترتیب مولفه‌های فناوری، فرهنگی، سیاست‌های اجرایی، آموزشی و پژوهشی و عوامل فردی بر توسعه کارآفرینی فارغ‌التحصیلان رشته علوم ورزشی مؤثر است.
۶	رابطه علی آموزش با قصد کارآفرینی: نقش انگیزه‌های کارآفرینی	۱۳۹۹	سلطانی و مهرابی	کمی: معادلات ساختاری	آموزش‌های کارآفرینی با انگیزه‌های کارآفرینی و قصد کارآفرینی رابطه مثبت و معنی‌دار داشت. انگیزه‌های کارآفرینی با قصد کارآفرینی نیز رابطه مثبت و معنی‌دار داشت.
۷	نقش آموزش کارآفرینی و خلاقیت مدرس بر قصد کارآفرینانه دانشجویان مراکز	۱۳۹۹	مکی‌زاده و همکاران	کمی: معادلات ساختاری	آموزش کارآفرینی تأثیر مثبتی بر قصد کارآفرینانه، توانایی کارآفرینی و دانش کارآفرینی

آموزش عالی علوم دریایی هرمزگان	آموزش عالی علوم دریایی هرمزگان	آموزش عالی علوم دریایی هرمزگان	آموزش عالی علوم دریایی هرمزگان	آموزش عالی علوم دریایی هرمزگان	آموزش عالی علوم دریایی هرمزگان	آموزش عالی علوم دریایی هرمزگان	آموزش عالی علوم دریایی هرمزگان	آموزش عالی علوم دریایی هرمزگان	آموزش عالی علوم دریایی هرمزگان	آموزش عالی علوم دریایی هرمزگان
آموزش کارآفرینی بر نگرش به رفتار، هنجارهای ذهنی، کنترل رفتاری درک شده و قصد کارآفرینی تأثیر دارد. افزایش کارآفرینی تأیید گردید.	آموزش کارآفرینی بر نگرش به رفتار، هنجارهای ذهنی، کنترل رفتاری درک شده و قصد کارآفرینی تأثیر دارد. افزایش نگرش به رفتار، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتاری درک شده نسبت به خوداشتغالی بر افزایش قصد کارآفرینی تأثیر دارد.	آموزش کارآفرینی بر خودباوری، ذهنیت و نگرش و قصد کارآفرینی تأثیر مثبت و معناداری داشته و خودباوری بر ذهنیت و نگرش و قصد کارآفرینی تأثیر مثبت و معناداری داشته است.	آموزش کارآفرینی بر خودکارآمدی کارآفرینی دانشجویان در رابطه بین هویت کارآفرینانه با قصد کارآفرینی، نقش میانجی دارد. آموزش‌های کارآفرینی نتوانسته‌اند به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم ارتباطی معنادار با گسترش قصد کارآفرینانه دانشجویان داشته باشند.	آموزش کارآفرینی، برنامه درسی و شایستگی مدرس به‌عنوان پیشینه قصد کارآفرینی دانشجویان	تأثیر آموزش کارآفرینی و هویت اجتماعی کارآفرینانه بر قصد کارآفرینانه دانشجویان: نقش میانجی خودکارآمدی کارآفرینی	تأثیر آموزش کارآفرینی و ذهنیت کارآفرینی دانشجویان: نقش میانجی نگرش و خودکارآمدی	تأثیر آموزش کارآفرینی و ذهنیت کارآفرینی دانشجویان: نقش میانجی نگرش و خودکارآمدی	تأثیر آموزش کارآفرینی و ذهنیت کارآفرینی دانشجویان: نقش میانجی نگرش و خودکارآمدی	تأثیر آموزش کارآفرینی و ذهنیت کارآفرینی دانشجویان: نقش میانجی نگرش و خودکارآمدی	تأثیر آموزش کارآفرینی و ذهنیت کارآفرینی دانشجویان: نقش میانجی نگرش و خودکارآمدی
۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸
دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده مدیریت دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی	نقش میانجی خودباوری، نگرش و ذهنیت (مورد مطالعه) دانشجویان استان مازندران).	خوابگاه دانشجویان و خلاقیت	آموزش کارآفرینی، برنامه درسی و شایستگی مدرس به‌عنوان پیشینه قصد کارآفرینی دانشجویان	تأثیر آموزش کارآفرینی و ذهنیت کارآفرینی دانشجویان: نقش میانجی نگرش و خودکارآمدی	تأثیر آموزش کارآفرینی و ذهنیت کارآفرینی دانشجویان: نقش میانجی نگرش و خودکارآمدی	تأثیر آموزش کارآفرینی و ذهنیت کارآفرینی دانشجویان: نقش میانجی نگرش و خودکارآمدی	تأثیر آموزش کارآفرینی و ذهنیت کارآفرینی دانشجویان: نقش میانجی نگرش و خودکارآمدی	تأثیر آموزش کارآفرینی و ذهنیت کارآفرینی دانشجویان: نقش میانجی نگرش و خودکارآمدی	تأثیر آموزش کارآفرینی و ذهنیت کارآفرینی دانشجویان: نقش میانجی نگرش و خودکارآمدی	تأثیر آموزش کارآفرینی و ذهنیت کارآفرینی دانشجویان: نقش میانجی نگرش و خودکارآمدی
یوسفی طوین و همکاران	درینی و همکاران	خلیلی خضرآبادی و حسینی	Iwu et al.	Wardana et al.	Jena					
۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۱	۲۰۱۹	۲۰۲۰	۲۰۲۰					
آمیخته	توصیفی - همبستگی	کمی: معادلات ساختاری	کمی: پیمایشی	کمی: معادلات ساختاری	کمی: معادلات ساختاری					

مدیریت بازرگانی نسبت به آموزش کارآفرینی بر قصد کارآفرینی: مطالعه موردی هندوستان				کارآفرینی بر قصد کارآفرینی دانشجویان تأثیر مثبت و معنادار دارد.	ساختاری
آیا درک دانشجویان از محیط آموزشی متنوع می‌تواند بر نیت آنها نسبت به کارآفرینی تأثیر بگذارد؟	۱۴	Hadad et al.	۲۰۲۱	کمی: معادلات ساختاری (ایموس)	ادراک مطلوب دانشجویان از احترامی که مدارس کسب‌وکارشان از طریق تأثیر واسطه‌ای نگرش شخصی نسبت به کارآفرینی، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتاری ادراک‌شده نشان می‌دهند، بر شکل‌گیری نیت کارآفرینی آنها تأثیر مثبت می‌گذارد.
توسعه جهت‌گیری برای دستیابی به قصد کارآفرینی: تحلیل پیش‌آزمون-پس‌آزمون برنامه‌های آموزش کارآفرینی	۱۵	Martins et al.	۲۰۲۲	کمی: پیش‌آزمون-پس‌آزمون	برنامه‌های آموزش کارآفرینی بر جهت‌گیری کارآفرینی فردی دانشجویان تأثیر مثبت دارد.
چگونه آموزش کارآفرینی دانشگاه‌محور، توسعه قصد کارآفرینی را تسهیل می‌کند؟ ادغام دیدگاه‌های مبتنی بر اشتیاق و شایستگی	۱۶	Hou et al.	۲۰۲۳	کمی: مدل‌سازی خطی سلسله مراتبی	آموزش کارآفرینی مبتنی بر دانشگاه، تأثیر مثبتی بر قصد کارآفرینی دانشجویان دارد.
چگونه ویژگی‌های برنامه کارآفرینی، مشارکت تحصیلی و اهداف شغلی کارآفرینی دانشجویان را تقویت می‌کند؟	۱۷	Liu et al.	۲۰۲۳	کمی: پیمایشی	منابع برنامه (روابط معلم-دانشجو و دانشجو-دانشجو) با درگیری تحصیلی رابطه مثبت دارد و باعث افزایش تمایلات کارآفرینی می‌شود.

فرضیه ۴: محیط یادگیری در درس کارآفرینی تأثیر غیرمستقیم مثبت و معناداری بر قصد کارآفرینانه دانشجویان از طریق متغیر میانجی نگرش دانشجویان به کسب‌وکار دارد. با توجه به فرضیه‌های تحقیق که از مرور مبانی و ادبیات نظری تحقیقات پیشین تدوین شده‌اند، مدل مفهومی تحقیق در شکل ۱ ارائه شده است.

فرضیه ۱: محیط یادگیری در درس کارآفرینی بر قصد کارآفرینانه دانشجویان تأثیر مثبت و معناداری دارد.
فرضیه ۲: محیط یادگیری در درس کارآفرینی بر نگرش دانشجویان به کسب‌وکار تأثیر مثبت و معناداری دارد.
فرضیه ۳: نگرش دانشجویان به کسب‌وکار بر قصد کارآفرینانه دانشجویان تأثیر مثبت و معناداری دارد.

شکل ۱- مدل مفهومی تحقیق

روش تحقیق

تحقیق حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش گردآوری داده‌ها، توصیفی-پیمایشی است. جامعه آماری تحقیق را کلیه دانشجویان تحصیلات

تکمیلی رشته‌های مدیریت و کارآفرینی دانشگاه رازی به تعداد ۱۲۷ نفر در سال ۱۴۰۱ تشکیل داد. با توجه به محدودیت جامعه آماری، کلیه دانشجویان به‌عنوان نمونه وارد مطالعه شدند.

جدول ۲- مشخصات جامعه آماری تحقیق

ردیف	رشته	گرایش	مقطع تحصیلی	تعداد دانشجو
۱	مدیریت	بازاریابی، فناوری اطلاعات و ارتباطات	کارشناسی ارشد	۴۰
۲	کارآفرینی	کارآفرینی سازمانی، گردشگری، کسب و کار جدید	کارشناسی ارشد	۵۵
۳	کارآفرینی	کسب و کار جدید	دکتری تخصصی	۳۲
		مجموع		۱۲۷

برای سنجش محیط یادگیری در دروس کارآفرینی به‌عنوان متغیر مستقل از ۴۸ سؤال با ۷ مؤلفه استقلال و اختیار، جو و شرایط کلاس، تشویق از طریق آموزش، تشویق به‌وسیله استاد، حمایت هم‌کلاسی‌ها، معیارهای عملکرد و فشار و حجم کار از طریق مقیاس پنج گزینه‌ای لیکرت (کاملاً مخالفم با ارزش عددی ۱، مخالفم با ارزش عددی ۲، نظری ندارم با ارزش عددی ۳، موافقم با ارزش عددی ۴ و کاملاً موافقم با ارزش عددی ۵) استفاده شد (کریمی، ۱۳۹۴ ب). برای سنجش قصد کارآفرینانه دانشجویان به‌عنوان متغیر وابسته از ۲۱ سؤال با ۳ مؤلفه قصد کارآفرینانه، خودکارآمدی و نگرش کارآفرینانه از طریق مقیاس پنج گزینه‌ای لیکرت (کاملاً مخالفم با

ارزش عددی ۱، مخالفم با ارزش عددی ۲، نظری ندارم با ارزش عددی ۳، موافقم با ارزش عددی ۴ و کاملاً موافقم با ارزش عددی ۵) استفاده شد (Linan et al., 2011). برای سنجش متغیر نگرش دانشجویان به کسب و کار به‌عنوان متغیر میانجی، از ۲۰ سؤال با ۸ مؤلفه نیت کارآفرینانه، ادراک از محیط دانشگاه، حمایت محیطی، موانع محیطی، نگرش به رقابت‌پذیری، نگرش به پول، نگرش به تغییر و نگرش به کارآفرینی از طریق مقیاس هفت گزینه‌ای لیکرت (خیلی کم با ارزش عددی ۱، کم با ارزش عددی ۲، متوسط با ارزش عددی ۳، زیاد با ارزش عددی ۴ و خیلی زیاد با ارزش عددی ۵) استفاده شد (Schwarz et al. 2009). در این تحقیق برای سنجش روایی

شده است. همچنین جهت بررسی اعتبار درونی متغیرهای تحقیق از شاخص روایی همگرا (AVE) استفاده شد. روایی همگرا نمایانگر میزان توانایی شاخص‌های یک بُعد در تبیین آن بُعد است. روایی همگرا از طریق معیار میانگین واریانس استخراج شده بررسی می‌گردد. در صورت مساوی یا بیشتر شدن این معیار از عدد $0/5$ ($AVE \geq 0/5$)، روایی همگرای ابزار اندازه‌گیری تأیید می‌گردد (Hulland, 1999). همان‌طور که جدول ۳ نشان می‌دهد مقادیر به دست آمده برای ضریب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی بیشتر از $0/70$ است که نشان‌دهنده پایایی مطلوب است. بنابراین مدل‌های اندازه‌گیری از پایایی مطلوبی برخوردارند. از سوی دیگر، مقدار روایی همگرا برای متغیرهای مکنون بالاتر از $0/5$ است؛ بنابراین روایی همگرای مدل‌های اندازه‌گیری نیز مطلوب می‌باشد.

پرسشنامه‌ها، از نظرات و راهنمایی‌های ۵ تن از متخصصان و خبرگان رشته مدیریت استفاده شد و دیدگاه‌های آن‌ها در پرسشنامه نهایی لحاظ گردید. همچنین پایایی کل پرسشنامه‌های محیط یادگیری در دروس کارآفرینی، قصد کارآفرینانه دانشجویان و نگرش دانشجویان به کسب‌وکار به ترتیب $0/963$ ، $0/897$ و $0/876$ محاسبه گردید. برای تحلیل و ارائه نتایج توصیفی از نرم‌افزار SPSS22 و برای تعیین روابط بین شاخص‌ها از مدل‌سازی معادلات ساختاری با رویکرد حداقل مربعات جزئی با استفاده از نرم‌افزار Smart PLS4 بهره گرفته شد. برای سنجش میزان پایایی پرسشنامه‌های تحقیق، از ضریب آلفای کرونباخ که همبستگی درونی گویه‌ها را نشان می‌دهد و همچنین روش پایایی ترکیبی (جهت تعیین پایایی سازه‌ها) استفاده شد. مقادیر مناسب برای ضریب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی (CR) $0/70$ گزارش

جدول ۳- نتایج روایی و پایایی متغیرهای تحقیق

متغیر	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی (CR)	روایی همگرا (AVE)
محیط یادگیری در دروس کارآفرینی	0/892	0/899	0/610
قصد کارآفرینانه دانشجویان	0/853	0/877	0/773
نگرش دانشجویان به کسب‌وکار	0/919	0/949	0/633

یافته‌ها

دانشجویان مقطع دکتری تخصصی تشکیل دادند. از نظر رشته تحصیلی بالاترین فراوانی مربوط به رشته کارآفرینی در مقطع دکتری با $25/2$ درصد و کمترین فراوانی مربوط به رشته کارآفرینی (گرایش کسب‌وکار جدید) در مقطع کارشناسی ارشد با $9/4$ درصد بود. از نظر نیمسال تحصیلی $57/5$ درصد از مشارکت‌کنندگان در تحقیق در نیمسال دوم و $0/8$ درصد آن‌ها در نیمسال چهارم مشغول به تحصیل بودند (جدول ۴).

براساس یافته‌های تحقیق، $55/1$ درصد از افراد نمونه آماری را زنان و $44/9$ درصد را مردان تشکیل داده‌اند. از نظر سن بالاترین فراوانی مربوط به گروه سنی $30-26$ سال ($31/5$ درصد) و کمترین فراوانی مربوط به گروه سنی $45-41$ سال ($0/8$ درصد) بود. از نظر مقطع تحصیلی $74/8$ درصد از پاسخگویان را دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد و $25/2$ درصد را

جدول ۴- ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان در تحقیق

درصد	فراوانی	مشخصات جمعیت‌شناختی	
۵۵/۱	۷۰	زن	جنسیت
۴۴/۹	۵۷	مرد	
۲۹/۱	۳۷	۲۰-۲۵	سن (سال)
۳۱/۵	۴۰	۲۶-۳۰	
۲۴/۴	۳۱	۳۱-۳۵	
۱۲/۶	۱۶	۳۶-۴۰	
۰/۸	۱	۴۱-۴۵	
۱/۶	۲	≤۴۵	
۷۴/۸	۹۵	کارشناسی ارشد	مقطع تحصیلی
۲۵/۲	۳۲	دکتری تخصصی	
۲۰/۵	۲۶	کارآفرینی سازمانی	رشته تحصیلی
۱۳/۴	۱۷	کارآفرینی گردشگری	
۹/۴	۱۲	کسب‌وکار جدید	
۱۳/۴	۱۷	مدیریت فناوری اطلاعات	
۱۸/۱	۲۳	مدیریت بازاریابی	
۲۵/۲	۳۲	کارآفرینی (دکترای تخصصی)	
۵۷/۵	۷۳	نیمسال دوم	نیمسال تحصیلی
۴۰/۱	۵۱	نیمسال سوم	
۰/۸	۱	نیمسال چهارم	
۱/۶	۲	نیمسال پنجم	

مورد مؤلفه نگرش کارآفرینانه، گویه "از شایستگی‌های قدرت ابتکار و خلاقیت برخوردار هستم" با میانگین ۴ رتبه نخست و گویه "برای من راه‌اندازی یک شرکت و حفظ آن کار آسانی خواهد بود" با میانگین ۳/۴۷ رتبه آخر را به خود اختصاص داده است.

در مورد مؤلفه استقلال و اختیار، گویه "در این درس این احساس را داشتم که خودم مسئول کارهایم هستم" با میانگین ۴/۱۹ رتبه نخست و گویه "اگر خلاقیت و یا ایده جدیدی توسط دانشجویان بیان می‌شد، به آن پاداش داده می‌شد" با میانگین ۳/۶۲ رتبه آخر را به خود اختصاص داده است. در مورد مؤلفه جو و شرایط کلاس، گویه "جو حاکم بر کلاس

در ادامه شاخص‌های آمار توصیفی آیت‌های سنجنده مؤلفه‌های متغیرهای اصلی تحقیق در قالب جدول ۵ ارائه شده است. همان‌گونه که جدول ۵ نشان می‌دهد، در مؤلفه قصد کارآفرینانه، گویه "همه تلاشم را می‌کنم تا کسب‌وکار خودم را راه‌اندازی کنم" با میانگین ۴/۴۹ رتبه نخست و گویه "در مورد ثبت یک شرکت شخصی مصمم هستم" با میانگین ۳/۷۵ رتبه آخر را به خود اختصاص داده است. در مورد مؤلفه خودکارآمدی، گویه "از قدرت تفکر خلاقانه برخوردار هستم" با میانگین ۴/۱۰ رتبه نخست و گویه "می‌توانم ایده‌های خود را به محصولات و خدمات تجاری تبدیل کنم" با میانگین ۳/۷۶ رتبه آخر را به خود اختصاص داده است. در

زیادی روی من بود" با میانگین ۳/۷۷ رتبه نخست و گوپه "حجم کار در این درس خیلی زیاد و سنگین بود" با میانگین ۳/۶۳ رتبه آخر را به خود اختصاص داده است.

در مورد مؤلفه نیت کارآفرینانه، گوپه "تا چه اندازه به راه اندازی کسب و کار مستقل برای خودتان تمایل دارید؟" با میانگین ۴/۵۵ رتبه نخست و گوپه "تا چه اندازه احتمال می دهید که کسب و کار سومی در پنج سال آینده راه اندازی کنید؟" با میانگین ۳/۷۰ رتبه آخر را به خود اختصاص داده است. در مورد مؤلفه ادراک از محیط دانشگاه، گوپه "در دانشگاهی که تحصیل می کنم، دانشجویان به طور فعالانه ترغیب می شوند تا ایده کاری خود را پیگیری نمایند" با میانگین ۳/۷۴ رتبه نخست و گوپه "زیرساختها و زمینه های حمایتی لازم برای پشتیبانی از راه اندازی کسب و کارهای جدید در محیط فراهم شده است" با میانگین ۳/۶۱ رتبه آخر را به خود اختصاص داده است. در مورد مؤلفه حمایت محیطی، گوپه "یافتن افراد سرمایه گذار که حاضر به تأمین منابع مالی کسب و کار جدید باشند، کار سختی است" با میانگین ۳/۸۷ رتبه نخست و گوپه "بانکها برای اعطای تسهیلات اعتباری برای شروع کسب و کارهای جدید آمادگی ندارند" با میانگین ۳/۸۶ رتبه دوم را به خود اختصاص داده است. در مورد مؤلفه موانع محیطی، گوپه "پارانه های کافی در دسترس برای کسب و کارهای جدید وجود ندارد" با میانگین ۳/۸۹ رتبه نخست و گوپه "مشاوران خبره و حمایت های خدماتی برای کسب و کارهای جدید در دسترس نیست" با میانگین ۳/۷۰ رتبه آخر را به خود اختصاص داده است. در مورد مؤلفه نگرش به رقابت پذیری، گوپه "در شرایطی که عملکردم با عملکرد دیگران مورد مقایسه قرار می گیرد، من سخت تر و جدی تر کار می کنم" با میانگین ۴/۲۰ رتبه نخست و گوپه "زمانی

مرا تشویق می کرد که ایده های جدید خلق نمایم" با میانگین ۳/۹۲ رتبه نخست و گوپه های "یک جو پویا و فعالی را در خلال این درس تجربه کردم" و "به راحتی و با احساس امنیت حدس و گمان هایم را بیان می کردم" با میانگین ۳/۷۶ رتبه آخر را به خود اختصاص داده است. در مورد مؤلفه تشویق از طریق آموزش، گوپه های "روش ها و فنون تدریس جالب و ترغیب کننده بودند" و "این درس اعتماد به نفس مرا در زمینه شناسایی فرصت های جدید کسب و کار افزایش داد" با میانگین ۳/۸۶ رتبه نخست و گوپه "ایده های جدید به صورت بی طرفانه و سازنده مورد بحث و بررسی قرار می گرفتند" با میانگین ۳/۶۴ رتبه آخر را به خود اختصاص داده است. در مورد مؤلفه تشویق به وسیله استاد، گوپه "هروقت که در کارهایم با مشکل مواجه می شدم، استاد به من کمک می کرد" با میانگین ۴/۰۱ رتبه نخست و گوپه "استادان این درس مرا در یافتن ایده های جدید حمایت می کردند" با میانگین ۳/۸۲ رتبه آخر را به خود اختصاص داده است. در مورد مؤلفه حمایت همکلاسی ها، گوپه "از دانشجویان دیگر در این کلاس دانش و اطلاعات خوبی فرا گرفتم" با میانگین ۳/۸۹ رتبه نخست و گوپه "ارتباطات با همکلاسی ها در گروه یا پروژه ای که باهم کار می کردیم، آزادانه و باز بود" با میانگین ۳/۶۲ رتبه آخر را به خود اختصاص داده است. در مورد مؤلفه معیارهای عملکرد، گوپه های "می توانستم تناسب و ارتباط وظایف و تکالیف را بفهمم" و "اهداف درسی در این کلاس برای من از ابتدا مشخص بود" با میانگین ۳/۸۱ رتبه نخست و گوپه "فعالیت هایم کمک کرد که مهارت های لازم برای شناخت فرصت های شغلی را بیابم" با میانگین ۳/۶۱ رتبه آخر را به خود اختصاص داده است. در مورد مؤلفه فشار و حجم کار، گوپه "برای انجام دادن صحیح و مناسب تکالیف و وظایف درسی، فشار

که افراد دیگر عملکرد بهتری نسبت من داشته باشند، این موضوع مرا رنج می‌دهد" با میانگین ۳/۶۶ رتبه آخر را به خود اختصاص داده است. در مورد مؤلفه نگرش به پول، گوئی "پول درآوردن برای من مهم است" با میانگین ۳/۹۵ رتبه نخست و گوئی "اگر شما درآمد بالایی داشته باشید، این بدان معنی است که شما در زندگی خود موفق بوده‌اید" با میانگین ۳/۷۷ رتبه دوم را به خود اختصاص داده است. در مورد مؤلفه نگرش به تغییر، گوئی "من برای این که تحرک داشته باشم، نیازمند تغییر مداوم هستم، حتی اگر موجب ابهامات و عدم اطمینان بیشتر شود" با میانگین ۳/۹۰ رتبه نخست و گوئی "من دوست دارم در محیط‌هایی کار کنم که ذاتاً پایدار و تکرار شونده است" با میانگین ۳/۸۳ رتبه دوم را به خود اختصاص داده است. در مورد مؤلفه نگرش به کارآفرینی، گوئی "به جای این که شغل ایمن و تضمین شده داشته باشم، ترجیح می‌دهم ریس خودم باشم" با میانگین ۳/۹۸ رتبه نخست و گوئی "من دوست دارم خودم کسب و کار جدیدی راه‌اندازی کنم تا این که مدیر یک شرکت در حال فعالیت باشم" با میانگین ۳/۹۳ رتبه دوم را به خود اختصاص داده است.

جدول ۵- آیت‌های سنجنده سازه‌های متغیرهای اصلی تحقیق

رتبه	انحراف معیار	میانگین	قصد کارآفرینانه	مؤلفه
۱	۰/۷۴	۴/۴۹	همه تلاشم را می‌کنم تا کسب‌وکار خودم را راه‌اندازی کنم.	قصد کارآفرینانه
۲	۰/۷۰	۴/۳۷	تصمیم قطعی گرفته‌ام تا در آینده روی کسب‌وکار خودم سرمایه‌گذاری کنم.	
۳	۰/۸۴	۳/۹۸	هدف حرفه‌ای من، کارآفرینی است.	
۴	۰/۸۸	۳/۹۱	قصد تشکیل شرکت را یک روزی عملیاتی می‌کنم.	
۵	۰/۹۲	۳/۸۹	آماده‌ام هرکاری را به‌عنوان یک کارآفرین شروع کنم.	
۶	۰/۸۷	۳/۷۵	در مورد ثبت یک شرکت شخصی مصمم هستم.	
۱	۰/۹۲	۴/۱۰	از قدرت تفکر خلاقانه برخوردار هستم.	خودکارآمدی
۲	۰/۸۶	۳/۹۲	اطمینان دارم می‌توانم فرصت‌های جدید کسب‌وکار را شناسایی کنم.	
۳	۰/۹۸	۳/۸۰	مطمئن هستم می‌توانم محصولات جدیدی را خلق کنم.	
۴	۱/۰۲	۳/۷۶	می‌توانم ایده‌های خود را به محصولات و خدمات تجاری تبدیل کنم.	
۱	۰/۷۹	۴/۰۰	از شایستگی‌های قدرت ابتکار و خلاقیت برخوردار هستم.	نگرش
۲	۰/۸۰	۳/۹۹	از شایستگی‌های تشخیص فرصت‌های راه‌اندازی کسب‌وکار برخوردار هستم.	
۳	۰/۸۵	۳/۹۳	می‌دانم که چگونه فعالیت‌های کارآفرینانه را گسترش و توسعه دهم.	
۴	۰/۹۱	۳/۹۲	از شایستگی‌های توسعه و گسترش خدمات و محصولات جدید برخوردارم.	
۵	۰/۹۵	۳/۹۱	اگر برای راه‌اندازی یک شرکت اقدام کنم، به احتمال زیاد موفق خواهم شد.	
۶	۰/۹۳	۳/۸۹	برای راه‌اندازی یک کسب‌وکار با قابلیت رشد سریع، آماده هستم.	
۷	۰/۸۵	۳/۸۸	از شایستگی مهارت‌های رهبری و ارتباطات برخوردار هستم.	
۸	۰/۹۲	۳/۸۷	از شایستگی‌های توان حل مسأله برخوردار هستم.	
۹	۱/۱۲	۳/۷۰	جزئیات عملی راه‌اندازی یک شرکت را می‌دانم.	
۱۰	۰/۹۵	۳/۶۸	از شایستگی‌های ایجاد و توسعه شبکه اجتماعی کارآفرینان برخوردار هستم.	
۱۱	۱/۲۰	۳/۴۷	برای من راه‌اندازی یک شرکت و حفظ آن کار آسانی خواهد بود.	
رتبه	انحراف معیار	میانگین	محیط یادگیری در درس کارآفرینی	مؤلفه
۱	۰/۹۲	۴/۱۹	در این درس این احساس را داشتم که خودم مسئول کارهایم هستم.	استقلال و اختیار
۲	۰/۹۱	۳/۹۷	می‌توانستم درباره چگونگی انجام وظایف و تکالیف، خودم تصمیم بگیرم.	
۳	۰/۹۴	۳/۸۶	در خلال این درس، به گرفتن تصمیمات مربوط به خودم تشویق می‌شدم.	
۴	۱/۰۵	۳/۸۳	توانستم در کارهایم برنامه‌ریزی خودم را داشته باشم.	

مطالعات کارآفرینی و توسعه پایدار کشاورزی، دوره ۱۱، شماره ۱، ۱۴۰۳

۵	۱/۰۱	۳/۸۱	در خلال این دوره درسی توانستم از ایده‌های خودم استفاده کنم.	
۶	۱/۰۷	۳/۶۴	در این درس توانستم روی موضوعات و پروژه‌هایی که خودم می‌خواستم، کار کنم.	
۷	۱/۰۴	۳/۶۲	اگر خلاقیت و یا ایده جدیدی توسط دانشجویان بیان می‌شد، به آن پاداش داده می‌شد.	
۱	۱/۰۶	۳/۹۲	جو حاکم بر کلاس مرا تشویق می‌کرد که ایده‌های جدید خلق نمایم	
۲	۰/۹۸	۳/۹۱	در این کلاس از لحاظ روابط اجتماعی احساس راحتی می‌کردم	
۳	۰/۹۵	۳/۸۴	جو باز و مناسبی بر کلاس درس حاکم بود.	جو و شرایط
۴	۰/۹۵	۳/۷۶	یک جو پویا و فعالی را در خلال این درس تجربه کردم.	کلاس
۴	۱/۰۸	۳/۷۶	به راحتی و با احساس امنیت حدس و گمان‌هایم را بیان می‌کردم	
۵	۱/۱۰	۳/۷۱	در این کلاس دانشجویان می‌توانستند به راحتی ایده‌های خود را بیان کنند	
۱	۱/۱۳	۳/۸۶	روش‌ها و فنون تدریس جالب و ترغیب کننده بودند	
۱	۱/۰۸	۳/۸۶	این درس اعتماد به نفس مرا در زمینه شناسایی فرصت‌های جدید کسب و کار افزایش داد	
۲	۱/۰۰	۳/۸۲	طرح کسب و کار مرا به خلق ایده‌های جدید تشویق می‌کرد	
۳	۱/۰۵	۳/۷۲	این درس کمک کرد تا توانایی خود در زمینه شناسایی فرصت‌های شغلی را توسعه دهم	تشویق از طریق
۴	۱/۰۶	۳/۷۱	ارائه‌های دانشجویان مرا ترغیب می‌کرد تا فرصت‌های شغلی جدیدی را جستجو کنم	
۵	۱/۰۶	۳/۶۵	این دوره درسی از امکانات و تسهیلات خوب و مناسبی برخوردار بود	آموزش
۵	۱/۱۴	۳/۶۵	تکالیف کلاسی به من کمک می‌کردند تا ایده‌های کسب و کار جدید ارائه دهم	
۵	۱/۰۸	۳/۶۵	در جریان این درس یاد گرفتم که ایده‌های جدید خلق کنم	
۶	۱/۱۰	۳/۶۴	ایده‌های جدید به صورت بی طرفانه و سازنده مورد بحث و بررسی قرار می‌گرفتند	
۱	۰/۹۲	۴/۰۱	هروقت که در کارهایم با مشکل مواجه می‌شدم، استاد به من کمک می‌کرد	
۲	۰/۹۹	۳/۹۵	استاد این درس خلاقیت ما را تشویق می‌کرد	
۳	۱/۰۱	۳/۹۱	استادان نمونه‌های خوبی را در مورد نحوه پیدا کردن فرصت‌های شغلی ارائه می‌دادند	
۴	۰/۹۶	۳/۹۰	بازخورد و نظرات استادان در مورد تکالیفی که داشتیم، برای من مفید و مؤثر بود	
۵	۰/۹۴	۳/۸۹	استادان از روش‌های تدریس مختلف و جدیدی در این کلاس استفاده نمودند	تشویق به وسیله استاد
۶	۰/۹۷	۳/۸۸	استادان مرا به استقامت و پشتکار در کارم در این درس تشویق می‌کردند	
۷	۰/۹۷	۳/۸۷	استاد از دانش و مهارت لازم برای تدریس این درس برخوردار بود	
۸	۰/۹۳	۳/۸۶	در جریان بحث‌های کلاسی استاد مرا تشویق می‌کرد تا ایده‌های خود را بیان کنم.	
۹	۱/۰۱	۳/۸۵	ایده‌ها یا فرصت‌های شغلی جدید من از طرف استادان ارج نهاده می‌شد	
۱۰	۰/۹۹	۳/۸۲	استادان این درس مرا در یافتن ایده‌های جدید حمایت می‌کردند	
۱	۱/۰۶	۳/۸۹	از دانشجویان دیگر در این کلاس دانش و اطلاعات خوبی فرا گرفتم	
۲	۱/۲۰	۳/۸۸	از طرف همکلاسی‌هایم احساس حمایت می‌کردم.	
۳	۱/۰۱	۳/۷۸	در گروه یا پروژه‌ای که کار می‌کردم به وسیله همکلاسی‌هایم تشویق می‌شدم.	حمایت همکلاسی‌ها
۴	۰/۹۸	۳/۷۲	همکلاسی‌هایم ایده‌های مرا پذیرا بودند.	
۵	۱/۱۶	۳/۷۱	درباره ایده‌های شغلی‌ام با دیگر دانشجویان بحث و تبادل نظر می‌کردم	
۶	۱/۰۴	۳/۶۷	همکلاسی‌هایم به ایده‌های کسب و کار من علاقمند بودند.	
۷	۱/۰۹	۳/۶۲	ارتباطات با همکلاسی‌ها در گروه یا پروژه‌ای که باهم کار می‌کردیم، آزادانه و باز بود	
۱	۰/۹۹	۳/۸۱	می‌توانستم تناسب و ارتباط وظایف و تکالیف را بفهمم.	
۱	۰/۹۷	۳/۸۱	اهداف درسی در این کلاس برای من از ابتدا مشخص بود	معیارهای عملکرد
۲	۰/۹۹	۳/۷۴	برای انجام وظایف و تکالیف درسی به تمام مهارت‌ها و دانش کسب شده احتیاج داشتم.	
۳	۱/۰۶	۳/۷۰	از ابتدا دوره می‌دانستم که چه انتظاراتی از من وجود دارد و باید چه تکالیفی انجام دهم.	
۴	۱/۱۰	۳/۶۱	فعالیت‌هایم کمک کرد که مهارت‌های لازم برای شناخت فرصت‌های شغلی را بیابم.	
۱	۱/۰۷	۳/۷۷	برای انجام دادن صحیح و مناسب تکالیف و وظایف درسی، فشار زیادی روی من بود	
۲	۱/۱۷	۳/۷۵	مجبور بودم تکالیف زیادی را به طور هم‌زمان انجام دهم	فشار و حجم کار
۳	۱/۰۵	۳/۷۰	در این درس، زمان کافی برای انجام درست کار و تکالیفم در اختیار داشتم.	
۴	۱/۱۸	۳/۶۳	حجم کار در این درس خیلی زیاد و سنگین بود.	

واکوی تأثیرپذیری قصد کارآفرینانه از محیط یادگیری... / ایوب پژوهان و مریم تیربند

رتبه	انحراف معیار	میانگین	نگرش دانشجویان به کسب و کار	مؤلفه
۱	۰/۸۲	۴/۵۵	تا چه اندازه به راه‌اندازی کسب و کار مستقل برای خودتان تمایل دارید؟	نیت کارآفرینانه
۲	۱/۰۳	۴/۰۵	تا چه اندازه احتمال می‌دهید که کسب و کار دومی را در دو سال آینده راه‌اندازی کنید؟	
۳	۱/۱۶	۳/۷۰	تا چه اندازه احتمال می‌دهید که کسب و کار سومی در پنج سال آینده راه‌اندازی کنید؟	
۱	۱/۰۸	۳/۷۴	در دانشگاهی که تحصیل می‌کنم، دانشجویان به‌طور فعالانه ترغیب می‌شوند تا ایده کاری خود را پیگیری نمایند.	ادراک از محیط دانشگاه
۲	۰/۹۹	۳/۷۱	جوّ خلاقانه‌ای در محیط وجود دارد که به ما روحیه می‌دهد که ایده‌های مربوط به کسب و کارهای جدید را توسعه دهیم.	
۳	۰/۹۲	۳/۷۰	دروسی که دانشجویان می‌گذرانند، دانش موردنیاز برای راه‌اندازی کسب و کار جدید را فراهم می‌سازد.	
۴	۱/۰۶	۳/۶۱	زیرساخت‌ها و زمینه‌های حمایتی لازم برای پشتیبانی از راه‌اندازی کسب و کارهای جدید در محیط فراهم شده است.	
۱	۱/۰۵	۳/۸۷	یافتن افراد سرمایه‌گذار که حاضر به تأمین منابع مالی کسب و کار جدید باشند، کار سختی است.	حمایت محیطی
۲	۱/۰۹	۳/۸۶	بانک‌ها برای اعطای تسهیلات اعتباری برای شروع کسب و کارهای جدید آمادگی ندارند.	
۱	۰/۹۹	۳/۸۹	پارانه‌های کافی در دسترس برای کسب و کارهای جدید وجود ندارد.	موانع محیطی
۲	۱/۱۳	۳/۸۲	مقررات اداری برای تأسیس کسب و کار جدید شفاف و روشن نیست.	
۳	۱/۱۲	۳/۷۰	مشاوران خیره و حمایت‌های خدماتی برای کسب و کارهای جدید در دسترس نیست.	
۱	۰/۹۸	۴/۲۰	در شرایطی که عملکردم با عملکرد دیگران مورد مقایسه قرار می‌گیرد، من سخت‌تر و جدی‌تر کار می‌کنم.	نگرش به رقابت‌پذیری
۲	۱/۰۵	۳/۶۶	زمانی که افراد دیگر عملکرد بهتری نسبت من داشته باشند، این موضوع مرا رنج می‌دهد.	
۱	۱/۰۱	۳/۹۵	پول درآوردن برای من مهم است.	نگرش به پول
۲	۱/۰۹	۳/۷۷	اگر شما درآمد بالایی داشته باشید، این بدان معنی است که شما در زندگی خود موفق بوده‌اید.	
۱	۰/۸۶	۳/۹۰	من برای این که تحرک داشته باشم، نیازمند تغییر مداوم هستم، حتی اگر موجب ابهامات و عدم اطمینان بیشتر شود.	نگرش به تغییر
۲	۱/۰۶	۳/۸۳	من دوست دارم در محیط‌هایی کار کنم که ذاتاً پایدار و تکرار شونده است.	
۱	۱/۰۲	۳/۹۸	به‌جای این که شغل ایمن و تضمین‌شده داشته باشم، ترجیح می‌دهم ریس خودم باشم.	نگرش به کارآفرینی
۲	۰/۹۶	۳/۹۳	من دوست دارم خودم کسب و کار جدیدی راه‌اندازی کنم تا این که مدیر یک شرکت در حال فعالیت باشم.	

میانگین ۳/۹۱ رتبه اول و مؤلفه "فشار و حجم کار" با میانگین ۳/۷۳ رتبه آخر را به‌خود اختصاص داده است. در مورد متغیر نگرش دانشجویان به کسب و کار، مؤلفه "نیت کارآفرینانه" با میانگین ۴/۱۲ رتبه نخست و مؤلفه "ادراک از محیط دانشگاه" با میانگین ۳/۷۷ رتبه آخر را به خود اختصاص داده است.

آماره‌های توصیفی مؤلفه‌های متغیرهای اصلی تحقیق نیز در جدول ۶ ارائه شده است. همان‌گونه که جدول ۶ نشان می‌دهد، در متغیر قصد کارآفرینانه، مؤلفه "قصد کارآفرینانه" با میانگین ۴/۲۰ در اولویت اول و مؤلفه "نگرش کارآفرینانه" با میانگین ۳/۹۷ در اولویت سوم قرار دارد. در متغیر محیط یادگیری در دروس کارآفرینی، مؤلفه "تشویق به وسیله استاد" با

جدول ۶- آماره‌های توصیفی سازه‌های متغیرهای اصلی تحقیق

رتبه	بیشینه	کمینه	انحراف معیار	میانگین	مؤلفه	متغیر
۱	۵/۵۰	۲/۶۷	۰/۵۷	۴/۲۰	قصد کارآفرینانه	قصد کارآفرینانه
۲	۶/۵۰	۱/۵۰	۰/۸۰	۴/۰۴	خودکارآمدی	
۳	۸/۲۷	۲/۱۸	۰/۷۲	۳/۹۷	نگرش کارآفرینانه	
۱	۶/۳۰	۱/۵۰	۰/۶۸	۳/۹۱	تشویق به وسیله استاد	محیط یادگیری در دروس کارآفرینی
۲	۵/۸۶	۱/۷۱	۰/۷۲	۳/۸۸	استقلال و اختیار	
۳	۷/۰۰	۱/۰۰	۰/۸۴	۳/۸۷	جو و شرایط کلاس	
۴	۸/۱۱	۱/۰۰	۰/۹۰	۳/۸۱	تشویق از طریق آموزش	
۵	۵/۱۴	۱/۴۳	۰/۸۲	۳/۸۰	حمایت هم‌کلاسی‌ها	
۶	۷/۲۰	۱/۶۰	۰/۸۳	۳/۷۸	معیارهای عملکرد	
۷	۵/۵۰	۱/۲۵	۰/۷۷	۳/۷۳	فشار و حجم کار	
۱	۶/۰۰	۱/۳۳	۰/۸۲	۴/۱۲	نیت کارآفرینانه	نگرش دانشجویان به کسب‌وکار
۲	۶/۵۰	۱/۰۰	۰/۹۱	۳/۹۷	نگرش به کارآفرینی	
۳	۶/۵۰	۱/۰۰	۰/۸۱	۳/۹۵	نگرش به تغییر	
۴	۵/۰۰	۱/۰۰	۰/۸۹	۳/۹۳	نگرش به رقابت‌پذیری	
۵	۷/۰۰	۱/۰۰	۰/۹۱	۳/۸۸	نگرش به پول	
۶	۵/۰۰	۱/۰۰	۰/۹۳	۳/۸۶	حمایت محیطی	
۷	۶/۰۰	۱/۰۰	۰/۹۰	۳/۸۳	موانع محیطی	
۸	۶/۷۵	۱/۰۰	۰/۸۸	۳/۷۷	ادراک از محیط دانشگاه	

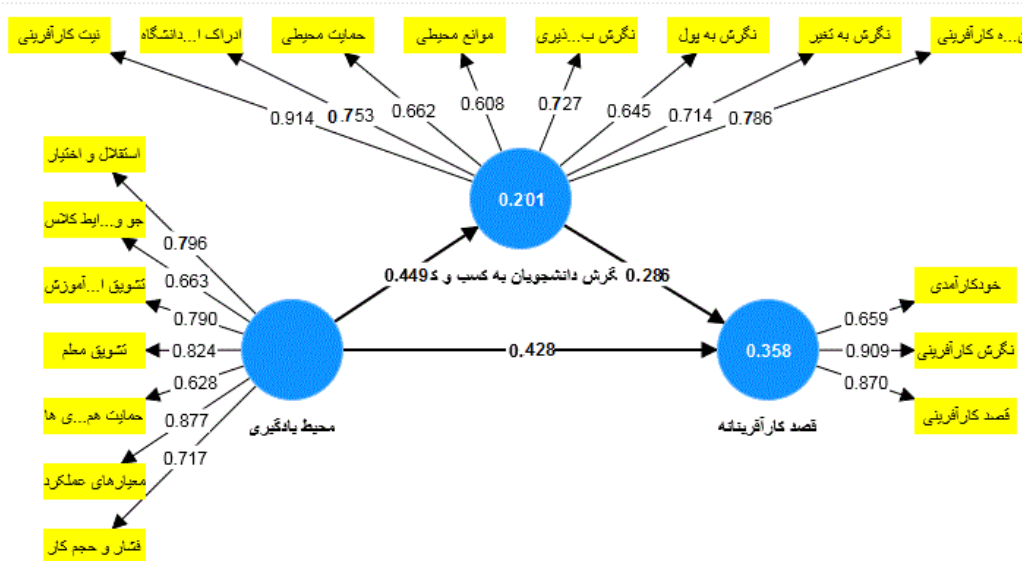
به کسب‌وکار ($\beta = ۰/۲۸۶$, $P\text{-value} = ۰/۰۰$) اثرگذاری بیشتری بر متغیر قصد کارآفرینانه دانشجویان دارد و این دو متغیر در مجموع $۳۵/۸$ درصد از واریانس متغیر وابسته را تبیین می‌کنند. نکته قابل توجه در بروندادهای آماری این بود که محیط یادگیری علاوه بر اثرگذاری مستقیم و معنی‌دار بر قصد کارآفرینی، به‌طور غیرمستقیم و از طریق تقویت نگرش دانشجویان نیز اثر مثبت و معنی‌داری بر آن دارد ($\gamma = ۰/۲۳۰$, $P\text{-value} = ۰/۰۳$). در نهایت، یافته‌های تحقیق (شکل ۳) حاکی از تأیید همه فرضیه‌های تحقیق است ($۱/۹۶ \leq T\text{-value} \leq -۱/۹۶$).

همان‌گونه که در بخش روش‌شناسی تحقیق نیز عنوان شد، به‌منظور آزمون مدل مفهومی تحقیق (شکل ۱) به‌صورت تجربی (شکل ۲) از مدل معادله ساختاری استفاده شد. یافته‌های تحقیق پس از اصلاح مدل نشان می‌دهد که بار عاملی همه نشانگرهای انتخابی برای ارزیابی متغیرهای پنهان، بالاتر از مقدار استاندارد $۰/۵۰$ بوده است. این امر حاکی از تناسب بالای نشانگرها برای ارزیابی متغیرهای پنهان است و اینکه مقدار قابل‌توجهی از واریانس متغیرهای پنهان در بافت داده‌ها باقی‌مانده است. همچنین، این یافته‌ها نشان می‌دهند (شکل ۲) که محیط یادگیری ($P = ۰/۰۰$) در مقایسه با نگرش دانشجویان ($\gamma = ۰/۴۲۸$, $value$)

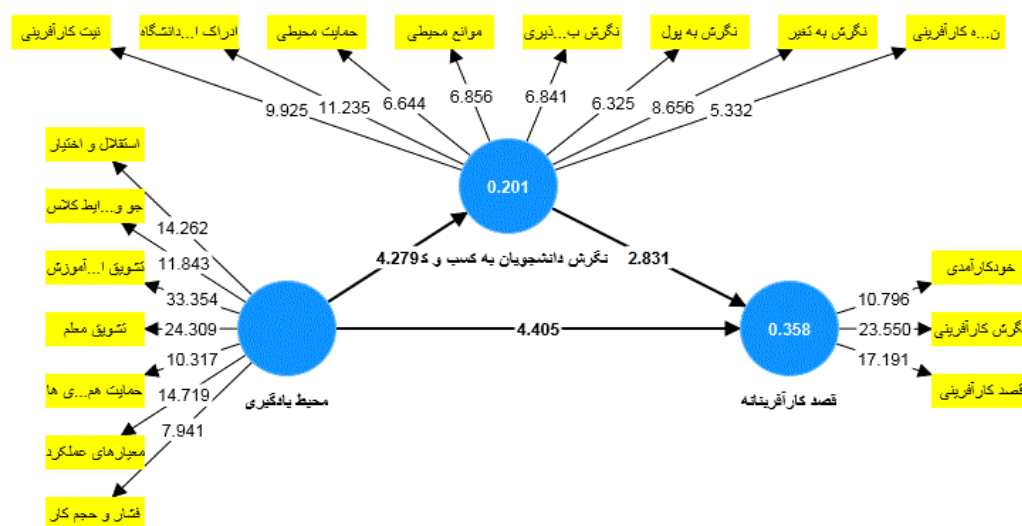
واکاوی تأثیرپذیری قصد کارآفرینانه از محیط یادگیری... / ایوب پژوهان و مریم تیربند

جدول ۷- نتیجه آزمون فرضیه‌های تحقیق

ردیف	مسیر	مقدار t	ضرایب مسیر	نتیجه آزمون
۱	محیط یادگیری در دروس کارآفرینی -> قصد کارآفرینانه	۴/۴۰۵	۰/۴۲۸	پذیرش
۲	محیط یادگیری در دروس کارآفرینی -> نگرش دانشجویان نسبت به کسب و کار	۴/۲۷۹	۰/۴۴۹	پذیرش
۳	نگرش دانشجویان نسبت به کسب و کار -> قصد کارآفرینانه	۲/۸۳۱	۰/۲۸۶	پذیرش
۴	محیط یادگیری -> نگرش دانشجویان به کسب و کار -> قصد کارآفرینانه	۴/۱۲۹	۰/۲۳۰	---

شکل ۲- مدل آزمون فرضیه‌های تحقیق بر اساس ضریب مسیر

شکل ۳- مدل آزمون فرضیه‌های تحقیق بر اساس مقدار تی استیودنت

گیرد، بررسی شاخص‌های برازندگی مدل است. در این تحقیق برای بررسی برازش مدل ساختاری از

یکی دیگر از موضوعاتی که در اجرای مدل معادله‌های ساختاری باید مورد توجه پژوهشگران قرار

شاخص‌های $NFI \geq 0.90$, $SRMR \leq 0.08$ و $rms\ Theta \leq 0.12$ استفاده شد (Wang et al., 2019). این یافته‌ها گویای برازش بالای مدل ارائه شده است (جدول ۸).

جدول ۸- شاخص‌های برازش مدل ساختاری

شاخص‌ها	مدل اشباع شده	مدل برآورد شده	مقدار قابل قبول
SRMR	۰/۱۰۳	۱۰۳	≤ 1
Square-Chi	۱۴۹۳/۵۱	۱۴۹۳/۵۱
NFI	۰/۹۱	۰/۸۹	≥ 0.90
rms Theta	۰/۱۱		≤ 0.12

با ۰/۱۵ و بیشتر باشد به معنای قدرت پیش‌بینی متوسط مدل و اگر برابر و یا بزرگتر از ۰/۳۵ باشد به معنای قدرت پیش‌بینی قوی مدل است (Hair et al., 2011). یافته‌های این بخش نشان می‌دهد که مدل ارائه شده از قدرت پیش‌بینی متوسطی برای متغیر «نگرش دانشجویان به کسب‌وکار» و قدرت پیش‌بینی بالا برای متغیر «قصد کارآفرینانه» برخوردار است (جدول ۹).

موضوع دیگری که در مدل ساختاری باید مورد توجه پژوهشگران قرار گیرد، قدرت پیش‌بینی مدل است. به منظور بررسی قدرت پیش‌بینی مدل از آماره‌های مختلفی استفاده می‌شود که معروف‌ترین و در عین حال قابل اعتمادترین این شاخص‌ها، مقدار Q2 یا «افزونگی مقدار متقابل» است. اگر مقدار این آماره برابر با ۰/۰۲ و کمتر باشد به معنای آن است که مدل قدرت پیش‌بینی ضعیفی دارد. اگر این مقدار برابر

جدول ۹- بررسی شاخص قدرت پیش‌بینی مدل ارائه شده

نتیجه	Q2 (=1-SSE/SSO)	SSE	SSO	متغیر
قدرت متوسط	۰/۱۴۷	۲۰۷۳/۹۹۷	۲۴۳۰/۰۰۰	نگرش دانشجویان به کسب‌وکار
قدرت بالا	۰/۴۳۴	۶۱۱/۶۸۳	۱۰۸۰/۰۰۰	قصد کارآفرینانه

بهبود محیط یادگیری در درس کارآفرینی، قصد کارآفرینانه دانشجویان نسبت به راه‌اندازی کسب‌وکار افزایش می‌یابد. این یافته تحقیق بیانگر این است که فراهم نمودن بستر مناسب جهت یادگیری مبانی کارآفرینی و اجرای برنامه‌های آموزش کارآفرینی و گنجاندن درس کارآفرینی در سرفصل‌های رشته‌های دانشگاهی و آشنایی دانشجویان با دانش راه‌اندازی کسب‌وکار می‌تواند نگرش و مهارت‌های کارآفرینی آن‌ها را توسعه داده و قصد راه‌اندازی کسب‌وکار را در آن‌ها تقویت نماید. در این راستا سلطانی و مهربانی (۱۳۹۹)، مکی‌زاده و همکاران (۱۳۹۹)، یوسفی‌طوبین

بحث و نتیجه‌گیری

تحقیق حاضر با هدف بررسی تأثیر محیط یادگیری در درس کارآفرینی بر قصد کارآفرینانه دانشجویان مقاطع تحصیلات تکمیلی رشته‌های مدیریت و کارآفرینی دانشگاه رازی با توجه به نقش متغیر میانجی نگرش دانشجویان نسبت به کسب‌وکار انجام شد. با توجه به این‌که نتایج آزمون مربوط به فرضیه اول نشان داد که محیط یادگیری در درس کارآفرینی بر قصد کارآفرینانه دانشجویان نسبت به راه‌اندازی کسب‌وکار در سطح ۰/۴۲۸ معنی‌دار شده است، بنابراین با احتمال ۹۵ درصد تأثیر مثبت دارد و با

تأثیرگذار در تغییر نگرش و توسعه قصد و رفتار کارآفرینانه دانشجویان باشد. افزون بر این، برگزاری تورهای علمی کارآفرینی و بازدید از کسب‌وکارهای کارآفرینان موفق و تعامل نزدیک دانشجویان با افراد کارآفرین با هدف کسب تجارب و تقویت قصد کارآفرینی در آنها می‌تواند سازنده و راهگشا باشد.

نتایج آزمون مربوط به فرضیه دوم نشان داد که محیط یادگیری در دروس کارآفرینی بر نگرش دانشجویان نسبت به راه‌اندازی کسب‌وکار در سطح ۰/۴۴۹ معنی‌دار شده است، بنابراین با احتمال ۹۵ درصد تأثیر مثبت دارد و با بهبود محیط یادگیری در دروس کارآفرینی، نگرش مثبت دانشجویان نسبت به راه‌اندازی کسب‌وکار تقویت می‌شود. در این راستا، کریمی و همکاران (۱۳۹۵)، یوسفی‌طوبین و همکاران (۱۴۰۰)، درینی و همکاران (۱۴۰۱)، Jena (۲۰۲۰)، Wardana et al. (۲۰۲۰) و Martins et al. (۲۰۲۲) در مطالعات خود بر تأثیر آموزش کارآفرینی بر نگرش به رفتار، هنجارهای ذهنی، کنترل رفتاری درک شده نسبت به خوداشتغالی و قصد کارآفرینی اشاره داشتند. به زعم Wardana et al. (۲۰۲۰) نیز آموزش کارآفرینی به‌طور موفقیت‌آمیزی بر نگرش و ذهنیت کارآفرینانه و خودکارآمدی کارآفرینی تأثیر می‌گذارد. افزون بر این، خودکارآمدی کارآفرینی، نگرش کارآفرینانه را به‌جای ذهنیت کارآفرینانه ارتقاء می‌دهد. نگرش کارآفرینانه نقش اساسی در میانجی‌گری آموزش کارآفرینی و خودکارآمدی نسبت به ذهنیت کارآفرینی دانشجویان دارد. شواهد مطالعه Yousaf et al. (۲۰۲۰) نیز حکایت از اهمیت آموزش کارآفرینی در تغییر نگرش، فرهنگ و قصد کارآفرینی دارد. بنابراین، بهره‌گیری از مدرسان متخصص، با صلاحیت و توانمند برای آموزش مهارت‌های نرم کارآفرینی تا اطمینان حاصل شود که افرادی که برای ارائه دوره‌های آموزشی کارآفرینی انتخاب می‌شوند نه تنها از

و همکاران (۱۴۰۰) و درینی و همکاران (۱۴۰۱) در مطالعات خود بر تأثیر آموزش‌های کارآفرینی بر انگیزه‌های کارآفرینی و قصد کارآفرینی تأکید داشتند. Salavou et al. (۲۰۲۳) هم در تحقیق خود به شکل‌گیری نیات کارآفرینی به عنوان پیش‌نیازی برای افراد برای شروع حرفه کارآفرینی اشاره نموده است. در مطالعه Yousaf et al. (۲۰۲۲) هم آموزش کارآفرینی تأثیر مثبت و معناداری بر نگرش کارآفرینانه و قصد کارآفرینی دانشجویان داشت. تحقیق Jena (۲۰۲۰) نیز نشان داد که قصد کارآفرینانه افراد، متغیر اساسی برای پیش‌بینی رفتارهای کارآفرینانه آنها است. این درحالی است که در مطالعه پوروی و همکاران (۱۳۹۷) بین دو گروه دریافت‌کننده و غیردریافت‌کننده آموزش رسمی کارآفرینی تفاوت معناداری از نظر قصد کارآفرینی وجود نداشت. همچنین، مطالعه خلیلی‌خضرابادی و همکاران (۱۴۰۱) مبین این بود آموزش‌های کارآفرینی نتوانسته‌اند به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم ارتباطی معنادار با گسترش قصد کارآفرینانه دانشجویان داشته باشند. دلیل این ناهمسویی را می‌توان اینگونه تبیین نمود که متفاوت بودن جامعه آماری تحقیق (دانشجویان مقاطع کاردانی و کارشناسی) و محل انجام تحقیق (دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان و دانشگاه فنی و حرفه‌ای ارومیه) در مطالعات مذکور ممکن است دلیل این ناهمسویی باشد. بنابراین با توجه به مطالب مذکور، برگزاری دوره‌ها، کارگاه‌ها و سمینارهای آموزشی کارآفرینی توسط دانشگاه‌ها و سایر مراکز آموزش عالی و ترغیب دانشجویان به شرکت در دوره‌های مذکور جهت آشنایی آنها با نحوه ایده‌پردازی و پالایش ایده‌های کارآفرینانه، اعتبارسنجی ایده، تیم‌سازی، تهیه مدل کسب‌وکار، تهیه طرح کسب‌وکار، بازاریابی، تأمین مالی و سایر مؤلفه‌های راه‌اندازی کسب‌وکار، می‌تواند از عوامل

ذهنیت کارآفرینی دانشجویان تأثیرگذار است. همچنین نتایج تحقیق Do and Dadvari (۲۰۱۷) حکایت از رابطه مثبت و معنادار بین جهت‌گیری نگرش کارآفرینانه و قصد کارآفرینی دارد. در این راستا گنجاندن دروس و محتواهای آموزشی اثربخش در برنامه‌های آموزشی کارآفرینی دانشجویان جهت تغییر نگرش، ذهنیت و باور کارآفرینانه آن‌ها می‌تواند اثربخش و سازنده باشد؛ چراکه نگرش مثبت نسبت به کارآفرینی در دانشجویان می‌تواند قصد و نیت کارآفرینی را در آن‌ها تقویت نموده و منجر به راه-اندازی کسب‌وکارهای نوپا و خوداشتغالی توسط دانشجویان شود.

در نهایت نتیجه فرضیه چهارم تحقیق نشان داد که محیط یادگیری در دروس کارآفرینی نیز تأثیر غیرمستقیم مثبت و معناداری در سطح ۰/۲۳۰ بر قصد کارآفرینانه دانشجویان از طریق متغیر میانجی نگرش دانشجویان به کسب‌وکار دارد. بنابراین با احتمال ۹۵ درصد تأثیر غیرمستقیم دارد. این یافته تحقیق با نتایج گزارش شده در مطالعات درینی و همکاران (۱۴۰۱)، Wardana et al. (۲۰۲۰)، Do and Dadvari (۲۰۱۷)، Yousaf et al. (۲۰۲۲) مطابقت دارد. در همین راستا، در مطالعه Yousaf et al. (۲۰۲۲) نقش متغیر میانجی نگرش کارآفرینانه در رابطه با آموزش کارآفرینی و قصد کارآفرینی دانشجویان از نظر آماری معنادار بوده است. نتایج تحقیق Wardana et al. (۲۰۲۰) نیز حکایت از این دارد که نقش نگرش و خودکارآمدی به عنوان متغیر میانجی آموزش کارآفرینی در ایجاد ذهنیت دانشجویان، مثبت است. بنابراین، برای تقویت ذهنیت راه‌اندازی کسب‌وکار، چندین بُعد حمایتی وجود دارد که شامل آموزش کارآفرینی، نگرش نسبت به کارآفرینی و خودکارآمدی است. افزون بر این، آموزش کارآفرینی به‌طور موفقیقت‌آمیزی بر

صلاحیت و شایستگی لازم برخوردارند، بلکه می‌توانند منجر به تقویت نگرش و باور دانشجویان نسبت به راه‌اندازی مشاغل خصوصی متناسب با نیازهای روز جامعه شده و شعله قصد کارآفرینی را در دانشجویان روشن نمایند.

با توجه به این‌که نتایج آزمون مربوط به فرضیه سوم نشان داد که نگرش دانشجویان نسبت به کسب‌وکار بر قصد کارآفرینانه دانشجویان مقاطع تحصیلات تکمیلی رشته‌های مدیریت و کارآفرینی در سطح ۰/۲۸۶ معنی‌دار شده است، بنابراین با احتمال ۹۵ درصد تأثیر مثبت دارد. از این‌رو، نگرش مثبت دانشجویان نسبت به کارآفرینی، موجب ارتقاء سطح قصد کارآفرینانه آن‌ها می‌شود. به زعم Barrera-Verdugo and Villarroel-Villarroel (۲۰۲۲) نگرش نسبت به کارآفرینی، باورها و ادراکات مربوط به تمایل شخصی برای راه‌اندازی یک کسب‌وکار است که با انتظارات در مورد نتایج و تأثیر آن بر یک فرد، ارتباط دارد. نگرش نسبت به کارآفرینی پیش‌بینی‌کننده تحقق کارآفرینی است؛ زیرا اگر افراد نگرش مطلوبی نسبت به کارآفرینی داشته باشند، شانس آن‌ها برای ایجاد کسب‌وکارهای جدید بیشتر می‌شود. در این راستا شواهد مطالعه پوروایی و همکاران (۱۳۹۹) حاکی از این است که مؤثرترین متغیرها بر قصد کارآفرینی، به ترتیب خودکارآمدی، نگرش و دانش کارآفرینی است. همچنین Yousaf et al. (۲۰۲۲) علاوه بر نقش آموزش، به مقوله نگرش به عنوان یک سازه تأثیرگذار بر اهداف کارآفرینی فردی و همچنین تولید نیت کارآفرینانه در افراد اشاره نموده‌اند. در مطالعه Wardana et al. (۲۰۲۰) نیز بر این امر صحه گذاشته شده است که نگرش کارآفرینانه یک متغیر تعیین‌کننده در راه‌اندازی فعالیت‌های کارآفرینانه توسط دانشجویان است و نقش نگرش و خودکارآمدی به عنوان متغیر میانجی آموزش کارآفرینی در ایجاد

نگرش و قصد کارآفرینی تأثیر مثبت و معناداری دارد؛ چراکه آموزش کارآفرینی می‌تواند بسترساز رشد مهارت‌ها و توانمندی‌های افراد کارآفرین باشد و این عامل با تأثیری که بر نگرش افراد در زمینه قابلیت‌های خود می‌گذارد، احساس خودکارآمدی آنان را افزایش داده و ذهنیت مثبتی نسبت به کارآفرینی در آنان ایجاد نموده و قصد کارآفرینی را در آن‌ها را تقویت می‌نماید. در این راستا تقویت نگرش مثبت فردی دانشجویان به سمت قصد کارآفرینی و راه‌اندازی کسب‌وکار خصوصی به‌نحوی که باورها، هیجانانگیز و هدف آن‌ها نسبت به کارآفرینی تقویت شود، می‌تواند سازنده و اثربخش باشد. همچنین پیشنهاد می‌شود روش‌های آموزشی، فنون تدریس و محتوای آموزشی مناسب به‌جهت ارتقاء و بهبود نگرش مثبت کارآفرینی در برنامه‌های آموزش کارآفرینی دانشجویان گنجانده شود.

تشکر و قدردانی

به این وسیله نویسندگان از همکاری دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشته‌های مدیریت و کارآفرینی دانشگاه رازی که در امر تکمیل پرسشنامه‌ها مشارکت نمودند، صمیمانه قدردانی می‌نمایند.

پوروی، ع، محبوبی، م، و شریف‌زاده، م. ۱۳۹۹. بررسی عوامل مؤثر بر قصد کارآفرینی دانشجویان (مورد مطالعه: دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان). راهبردهای کارآفرینی در کشاورزی، ۷(۱۴): ۱۱۵-۱۰۳. خلیلی خضرابادی، م، و حسینی، م. ۱۴۰۱. تأثیر آموزش کارآفرینی و هویت اجتماعی کارآفرینانه بر قصد کارآفرینانه دانشجویان؛ نقش میانجی خودکارآمدی کارآفرینی. آموزش و مدیریت کارآفرینی، ۱(۱): ۱۸-۱۰. درینی، م، آقاجانی‌افروزی، ع، و طهماسبی‌روشن، ن. ۱۴۰۱. بررسی نقش آموزش کارآفرینی و قصد کارآفرینی دانشجویان با نقش میانجی خودباوری، نگرش و ذهنیت

خودکارآمدی کارآفرینی، نگرش کارآفرینانه و ذهنیت کارآفرینی تأثیر می‌گذارد. از سوی دیگر، خودکارآمدی کارآفرینی، نگرش کارآفرینانه را به‌جای ذهنیت کارآفرینانه ارتقاء می‌دهد. همچنین نگرش کارآفرینانه نقش اساسی در میانجی‌گری آموزش کارآفرینی و خودکارآمدی نسبت به ذهنیت کارآفرینی دانشجویان دارد. Hadad et al. (۲۰۲۱) نیز بیان داشته‌اند که ادراک مطلوب دانشجویان از احترامی که مدارس کسب‌وکارشان از طریق تأثیر واسطه‌ای نگرش شخصی نسبت به کارآفرینی، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتاری ادراک شده نشان می‌دهند، بر شکل‌گیری نیات کارآفرینی آن‌ها تأثیر مثبت می‌گذارد. همچنین به زعم Do and Dadvari (۲۰۱۷) جهت‌گیری نگرش کارآفرینانه شامل ویژگی‌های فردی مانند نوآوری، ریسک‌پذیری، نیل به موفقیت، اعتماد به نفس و منبع کنترل است. این عناصر به عنوان پیش‌بینی‌کننده تمایلات کارآفرینانه، پیش‌بینی‌کننده قابل اعتمادی برای اقدامات کارآفرینانه هستند. درینی و همکاران (۱۴۰۱) نیز در مطالعه خود به این نتیجه دست یافتند که آموزش کارآفرینی بر خودباوری، ذهنیت، نگرش و قصد کارآفرینی تأثیر مثبت و معناداری داشته و خودباوری بر ذهنیت،

منابع

باقرصاد، و، زالی، م، رضوی، س، و سعیدبنادکی، س. ۱۳۹۲. تأثیر آموزش کارآفرینی بر قصد کارآفرینی دانشجویان رشته‌های فنی‌وحرفه‌ای. توسعه کارآفرینی، ۶(۴): ۳۶-۲۱. پوروی، ع، محبوبی، م، و شریف‌زاده، م. ۱۳۹۷. تأثیر درس کارآفرینی بر قصد کارآفرینی دانشجویان (مورد مطالعه: دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان). مطالعات کارآفرینی و توسعه پایدار کشاورزی، ۵(۴): ۲۷-۴۲.

- analysis. *Journal of Innovation & Knowledge*, 8 (1): 100324.
- Ahmad, S. Z., Ismail, M. Z., and Buchanan, F. R. 2014. Examining the entrepreneurship curriculum in Malaysian polytechnics. *The International Journal of Management Education*, 12(3): 397-406.
- Ajzen, I. 1991. The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50 (2): 179-211.
- Ajzen, I. 2002. Perceived behavioral control, self-efficacy, locus of control, and the theory of planned behavior 1. *Journal of applied social psychology*, 32 (4): 665-683.
- Autio, E., Keeley, R. H., Klofsten M., and Ulfstedt, T. 1997. Entrepreneurial intention among students: Testing an intention model in Asia, Scandinavia and USA. *Proceedings of the Frontiers of Entrepreneurship Research*, Babson College, Babson Park, MA.
- Bagis, A. A. 2022. Building students' entrepreneurial orientation through entrepreneurial intention and workplace spirituality. *Heliyon*, 8 (11): e11310.
- Barba-Sánchez, V. and Atienza-Sahuquillo, C. 2018. Entrepreneurial intention among engineering students: The role of entrepreneurship education. *European research on management and business economics*, 24(1): 53-61.
- Barrera-Verdugo, G., and Villarroel-Villarroel, A. 2022. Evaluating the relationship between social media use frequency and entrepreneurial perceptions and attitudes among students. *Heliyon*, 8(4): e09214.
- Batista-Canino, R. M., Santana-Hernández, L., and Medina-Brito, P. 2023. A scientometric analysis on entrepreneurial intention literature: Delving deeper into local citation. *Heliyon*, e13046.
- Chege, S.M. and Wang, D. 2020. The influence of technology innovation on SME performance through environmental sustainability practices in Kenya. *Technology in Society*, 60: 1-12.
- Christensen, B. T., Arendt, K. M., McElheron, P., and Ball, L. J. 2023. The design entrepreneur: How adaptive (مورد مطالعه دانشجویان استان مازندران). پژوهش در نظام‌های آموزشی، ۱۶ (۵۶): ۱۳۱-۱۴۵.
- سلطانی، آ.، و مهربانی، ع. ۱۳۹۹. رابطه علی آموزش با قصد کارآفرینی: نقش انگیزه‌های کارآفرینی. *مطالعات روانشناسی صنعتی و سازمانی*، ۷ (۱): ۱۸۹-۲۰۶.
- قناعتی، م.، نودهی، ح.، قدرتی، ا.، و جلالی‌فر، ع. ۱۳۹۶. تأثیر آموزش کارآفرینی بر قصد کارآفرینانه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سبزوار. *مجله دانشگاه علوم پزشکی سبزوار*، ۲۴ (۵): ۳۱۹-۳۲۵.
- کریمی، س. ۱۳۹۴ (الف). بررسی آثار مستقیم، غیرمستقیم و تعدیلی محیط نهادی بر قصد کارآفرینانه دانشجویان کشاورزی. *توسعه کارآفرینی*، ۸ (۲): ۳۷۱-۳۹۰.
- کریمی، س. ۱۳۹۴ (ب). بررسی ادراک دانشجویان کشاورزی از محیط یادگیری در دروس کارآفرینی. *مطالعات کارآفرینی و توسعه پایدار کشاورزی*، ۲ (۴): ۱۱۱-۹۳.
- کریمی، س.، ملامیرزایی، ف.، و موحدی، ر. ۱۳۹۵. تأثیر آموزش کارآفرینی و سودمندی آن بر قصد کارآفرینانه دانشجویان کشاورزی دانشگاه‌های غرب کشور. *پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی*، ۸ (۳۸): ۶۵-۵۱.
- مکی‌زاده، و.، خرم، ر.، بحری، ش.، و شرعی، ف. ۱۳۹۹. نقش آموزش کارآفرینی و خلاقیت مدرس بر قصد کارآفرینانه دانشجویان مراکز آموزش عالی علوم دریایی هرمزگان. *آموزش علوم دریایی*، ۷ (۴): ۱-۱۵.
- نادریان‌جهرمی، م.، و پژوهان، ف. ۱۳۹۹. تحلیل نقش آموزش کارآفرینی در اشتغال فارغ‌التحصیلان رشته علوم ورزشی. *رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی*، ۸ (۳۱): ۱۳۷-۱۲۵.
- یوسفی‌طوبین، س.، کرامتی، م.، و سهرابی، ط. ۱۴۰۰. طراحی مدل آموزش کارآفرینی مؤثر بر قصد کارآفرینی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده مدیریت دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی. *مدیریت کسب‌وکار*، ۱۳ (۵۰): ۵۰۳-۵۲۱.
- Adeel, S., Daniel, A. D., and Botelho, A. 2023. The effect of entrepreneurship education on the determinants of entrepreneurial behaviour among higher education students: A multi-group

- studies. *Strategic Management Journal*, 20 (2): 195-204.
- Iwu, C. G., Opute, P. A., Nchu, R., Eresia-Eke, C., Tengeh, R. K., Jaiyeoba, O., and Aliyu, O. A. 2021. Entrepreneurship education, curriculum and lecturer-competency as antecedents of student entrepreneurial intention. *The International Journal of Management Education*, 19 (1): 100295.
- Jena, R. K. 2020. Measuring the impact of business management Student's attitude towards entrepreneurship education on entrepreneurial intention: A case study. *Computers in Human Behavior*, 107: 106275.
- Johannisson, B. 1991. University Training for Entrepreneurship: A Swedish approach. *Entrepreneurship and Regional Development*, 3 (1): 67-82.
- Krueger, N.F. and Carsrud, A. L. 1993. Entrepreneurial intentions: Applying the theory of planned behaviour. *Entrepreneurship & regional development*, 5(4): 315-330.
- Liñán, F., Rodríguez-Cohard, J. C., and Rueda-Cantuche, J. M. 2011. Factors affecting entrepreneurial intention levels: a role for education. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 7: 195-218.
- Liu, M., Gorgievski, M. J., Zwaga, J., and Paas, F. 2023. How entrepreneurship program characteristics foster students' study engagement and entrepreneurial career intentions: A longitudinal study. *Learning and Individual Differences*, 101: 102249.
- Martins, I., Perez, J. P., and Novoa, S. 2022. Developing orientation to achieve entrepreneurial intention: A pretest-post-test analysis of entrepreneurship education programs. *The International Journal of Management Education*, 20 (2): 100593.
- Mohamed, Z., Rezai, G., Nasir Shamsudin, M., and Mu'az Mahmud, M. 2012. Enhancing young graduates' intention towards entrepreneurship development in Malaysia. *Education+ Training*, 54(7): 605-618.
- Olokundun, M., Iyiola, O., Ibidunni, S., Ogbari, M., Falola, H., Salau, O., and cognition and formal design training create entrepreneurial self-efficacy and entrepreneurial intention. *Design Studies*, 86: 101181.
- Do, B. R., and Dadvari, A. 2017. The influence of the dark triad on the relationship between entrepreneurial attitude orientation and entrepreneurial intention: A study among students in Taiwan University. *Asia Pacific Management Review*, 22(4): 185-191.
- Fayolle, A. 2013. Personal views on the future of entrepreneurship education. *Entrepreneurship & Regional Development*, 25 (7-8): 692-701.
- Fayolle, A., and Liñán, F. 2014. The future of research on entrepreneurial intentions. *Journal of Business Research*, 67(5): 663-666.
- Fenech, R., Baguant, P., and Ivanov, D. 2019. Entrepreneurial attitudes, self-efficacy, and subjective norms amongst female Emirati entrepreneurs. *International Journal of entrepreneurship*, 23 (1): 1-11.
- Haddad, G., Haddad, G., and Nagpal, G. 2021. Can students' perception of the diverse learning environment affect their intentions toward entrepreneurship? *Journal of Innovation & Knowledge*, 6(3): 167-176.
- Hair, J. F., Ringle, C. M., and Sarstedt, M. 2011. PLS-SEM: Indeed a silver bullet. *Journal of Marketing theory and Practice*, 19 (2): 139-152.
- Hernández-Sánchez, B.R., Sánchez-García, J.C. and Mayens, A.W. 2019. Impact of entrepreneurial education programs on total entrepreneurial activity: The case of Spain. *Administrative Sciences*, 9 (1): 1-16.
- Hou, F., Qi, M. D., Su, Y., Wu, Y. J., and Tang, J. Y. 2023. How does university-based entrepreneurship education facilitate the development of entrepreneurial Intention? Integrating passion-and competency-based perspectives. *The International Journal of Management Education*, 21(2): 100798.
- Hulland, J. 1999. Use of partial least squares (PLS) in strategic management research: A review of four recent

- educational environment towards entrepreneurial intention. *Journal of technology management & innovation*, 12 (2): 45-58.
- Tkachev, A., and Kolvereid, L. 1999. Self-employment intentions among Russian students. *Entrepreneurship and Regional Development*, 11(3): 269-280.
- Wang, C., Zhang, J., Cao, J., Hu, H., and Yu, P. 2019. The influence of environmental background on tourists' environmentally responsible behaviour. *Journal of Environmental Management*, 231: 804-810.
- Wardana, L. W., Narmaditya, B. S., Wibowo, A., Mahendra, A. M., Wibowo, N. A., Harwida, G., and Rohman, A. N. 2020. The impact of entrepreneurship education and students' entrepreneurial mindset: the mediating role of attitude and self-efficacy. *Heliyon*, 6 (9): e04922.
- Yeh, C. H., Lin, H. H., Wang, Y. M., Wang, Y. S., and Lo, C. W. 2021. Investigating the relationships between entrepreneurial education and self-efficacy and performance in the context of internet entrepreneurship. *The International Journal of Management Education*, 19 (3): 100565.
- Yousaf, H. Q., Munawar, S., Ahmed, M., and Rehman, S. 2022. The effect of entrepreneurial education on entrepreneurial intention: The moderating role of culture. *The International Journal of Management Education*, 20 (3): 100712.
- Borishade, T. 2018. Data article on the effectiveness of entrepreneurship curriculum contents on entrepreneurial interest and knowledge of Nigerian university students. *Data in Brief*, 18, 60-65.
- Peng, Z., Lu, G., and Kang, H. 2013. Entrepreneurial intentions and its influencing factors: A survey of the university students in Xi'an China. *Creative Education*, 3 (08): 95-100.
- Salavou, H., Mamakou, X., and Douglas, E. J. 2023. Entrepreneurial intention in adolescents: The impact of psychological capital. *Journal of Business Research*, 164, 114017.
- Schwarz, E. J., Wdowiak, M. A., Almer-Jarz, D. A., and Breitenacker, R. J. 2009. The effects of attitudes and perceived environment conditions on students' entrepreneurial intent: An Austrian Perspective. *Education+ Training*, 18: 25-35.
- Sieger, P., Fueglistaller, U. and Zellweger, T. 2014. Student Entrepreneurship across the Globe: A Look at Intentions and Activities. *International Report of the GUESSS Project 2013/2014*. Swiss Research Institute of Small Business and Entrepreneurship at the University of St.Gallen (KMU-HSG).
- Sobel, M. E. 1986. Some new results on indirect effects and their standard errors in covariance structure models. *Sociological Methodology*, 16: 159-186.
- Soria-Barreto, K., Honores-Marin, G., Gutiérrez-Zepeda, P., and Gutiérrez-Rodríguez, J. 2017. Prior exposure and